

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

№12 – SON

9710 xalqaro daraja

№240874

ISSN: 3060-4621

2025-YIL, DEKABR

OPEN ACCESS

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketingjournalbot](https://t.me/tidiumarketingjournal)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tidiumarketingjournal>

MUASSIS

"Tadbirkor va ishbilarmon" MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor;

Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU, "Marketing" kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NamDTU, "Marketing" kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU "Marketing" kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortqimrziyevich, i.f.d., prof., TDIU, Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Akramov Tohir Abdurahmonovich, i.f.d., TDIU, "Marketing" kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU, "Marketing" kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU, "Marketing" kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU, "Marketing" kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU, Departament boshlig'i;

Musheva Shoirazimovna, i.f.n., SamSI, "Marketing" kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU, "Marketing" kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU, "Innovatsion menejment" kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU, "Axborot texnologiyalari" kafedrasini katta o'qituvchisi;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., NamDTU, "Menejment" kafedrasini mudiri, dotsenti;

Fayzullayev Jaylonbek Sultonovich, DSc., TDIU, "Yashil iqtisodiyot" kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, "Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik" kafedrasini professori;

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, "Savdo ishi" kafedrasini mudiri

Jumayev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori;

Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich, PhD., TDIU, Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti dekan muovini

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti O'quv ishlari bo'yicha prorektor;

Abduvaxidov Abdumalik Maxkamovich, i.f.d., TDIU, "Turizm va servis" kafedrasini professori;

Kucharov Abrorjon Sobirjonovich, TDIU, "Biznes boshqaruvi va logistika" kafedrasini professori

Tuychiyev Alisher Jurayevich, Alfraganus University "Iqtisodiyot" fakulteti dekani, professor;

Nazarova Ra'no Rustamovna, TDIU, "Yashil" iqtisodiyot kafedrasini mudiri, Iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU, Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU, Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Bo'laev Umidjon Talant o'g'li, i.f.f.d., PhD., Toshkent arxitektura qurilish instituti "Iqtisodiyot va bo'chmas mulkni boshqarish" kafedrasini dotsenti;

Bayxonov Bahodirjon Tursunbayevich, i.f.d., DSc, NamDTU, "Menejment" kafedrasini dotsenti;

Maxmudov Toxirjon Olimjonovich, PhD., NamDTU, "Marketing" kafedrasini dotsenti;

Pardayev Sherzod Xolmurodovich, i.f.f.d., PhD., TDIU, "Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes" kafedrasini dotsenti;

Beknazarov Behzod Baxtiyor o'g'li, PhD., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes" kafedrasini dotsent v.b.

Rajabova Moxichexra Abduxolikovna, PhD., Buxoro davlat universiteti marketing va menejment kafedrasini o'qituvchisi.

Ikromov Axmadjon Shavkat o'g'li, PhD., Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetining Ekonometrika va iqtisodiy modellashirish kafedrasini katta o'qituvchisi

Elektron nashr 655 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 25-dekabrda ruxsat etildi

MUNDARIJA

BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA “YASHIRIN” HAMDA “XUFYONA” IQTISODIYOTNI KAMAYTIRISH ZARURATINING EMPERIK TAHLILI	7
Nazarova Ra’no Rustamovna, Najmiddinov Yahyo Fazliddin o’g’li	
O’ZBEKISTONDA TIKUV KIYIMLARI BOZORINI RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	23
Soliyev Axmadjon, Maxkamov Iqboljon	
IQTISODIY FAOLLIKNI BAHOLASHDA ILG’OR YONDASHUVLAR HAMDA O’ZBEKISTONDA BIZNES FAOLLIGI INDEKSINI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	32
Jumayev Olimjon Sadulloevich, To’ymatov Muzaffarjon Yoqubjon o’g’li	
FIRIBGARLIK HOLATLARINI AUDITORLIK TEKSHIRUVLARI ORQALI ANIQLASHNING NAZARIY ASOSLARI	40
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
SANOAT TARMOG’INI RIVOJLANISHINING O’ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	47
Muxtarov Maxmudjon Marifovich	
PAXTA-TO’QIMACHILIK KLASSTERLARI FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISHGA ZAMONAVIY USLUBIY YONDASHUVLAR	56
Yusupova Feruza Yo’ldosheva	
IQTISODIY ISLOHATLARNING MILLIY MODEL VA YANGI O’ZBEKISTON STRATEGIYASI ...	62
Srajdinova Nodira Shavkatovna	
TEMIRYO’L TRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O’RNI	69
Eshboyev Ulug’bek Farxodovich	
PAXTA-TO’QIMACHILIK KLASSTERLARI FAOLIYATINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO’LLARI	76
Yusupova Feruza Yo’ldosheva	
O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VAKOLATLI IQTISODIY OPERATORLAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH	81
Ismatullayeva Shoiri Nurlibekovna	
SANOAT KORXONALARI DEMOGRAFIYASINING IQTISODIY SAMARADORLIKGA TA’SIRINING EKONOMETRIK MODELLARI	92
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
O’ZBEKISTONDA LIZING XIZMATLARI KO’RSATISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	100
Xolov Bahodir O’ktamovich	
O’ZBEKISTON IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASI IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH HOLATI TAHLILI	107
Qo’ziboyev Umarbek Ulug’bekovich	
OLIY TA’LIM RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGNING O’RNI	114
Nishonov Dilshod Shamsidinovich	
ПРОМЫШЛЕННЫЙ ТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: КОМПЛЕКСНЫЙ АНАЛИЗ ГОТОВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА К ПРИЁМУ ПОСЕТИТЕЛЕЙ	121
Голышева Елена Вячеславовна, Адылова Диёра Улугбековна	
MINTAQANING QURILISH TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH NAZARIYALARI	134
Aminov Sardorbek Sanjarbekovich	
MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHDA MAHSULOT BOZORI REGULYATORI TIZIMINI QO’LLASHNING AXAMIYATI	139
Rustamov Narzillo Istamovich	
МАРКЕТИНГОВЫЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОВЕРИЯ К ТОВАРАМ НА РАЗВИВАЮЩИХСЯ РЫНКАХ	147
Абдурашидова Нигора Алишеровна, Кахрамонова Шахзода Дилмурод кизи, Болтаева Севинч Учкун кизи	
XIZMAT KO’RSATISH SOHASIDA STRATEGIK MENEJMENTNING ROLI VA AHAMIYATI	158
Alimova Dildora Damirovna, Aslonov Abdulla Xolmurodovich	

ICHKI AGRAR BOZOR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH ORQALI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASH YO‘LLARI	169
Aliev Yashnarjon Egamberdievich	
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNINGNI JORIY ETISH ORQALI TO‘QIMACHILIK SANOATINING RAQOBATBARDOSHLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH	174
Xakimova Zebinisa Muzaffarovna	
MINTAQADA MAXSUS IQTISODIY ZONALAR RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI	182
Abdullayeva Zulfiya Sadullayevna	
ВЛИЯНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА И ИНСТРУМЕНТОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВОЙ РЕКЛАМЫ.....	187
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Халикова Доно Джахангировна, Шавкатова Шахзода Шухратовна	
OILAVIY TADBIRKORLIKNING KAMBAG‘ALLIK DARAJASINI QISQARTIRISHGA TA’SIRINI BAHOLASH.....	202
Zaxidova Umida Farxodovna	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЕСТОРАННОГО БИЗНЕСА ЧЕРЕЗ ВНЕДРЕНИЕ И ПРОДВИЖЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ УСЛУГ	216
В.И. Назаров	
QURILISH TARMOG‘IDA OLIB BORILAYOTGAN ISLOHOTLAR VA SOXANI RIVOJLANISH TENDENSIYALARIGA TA’SIRI	225
Arifdjanova Zilola Dilshodovna	
MINTAQADA TASHQI MEHNAT MIGRATSIYASI OQIMLARINI TA’MINLASH YO‘LLARI.....	234
Zakirov Mir Timur Zakir o‘g‘li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ И УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОСТИ.....	242
Вдовиченко Лариса Юрьевна, Азизова Сайёра Хамидуллаевна	
ВЛИЯНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ НА УСТОЙЧИВОСТЬ И ИННОВАЦИОННОСТЬ ТРАНСПОРТНЫХ КОМПАНИЙ УЗБЕКИСТАНА	253
Кадирова Шарофат Амоновна	
РОЛЬ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО МАРКЕТИНГА В УСИЛЕНИИ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ ЛОЯЛЬНОСТИ.....	272
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Ж.Ж. Буриева, З.А. Юсупбекова	
ВЛИЯНИЕ АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА НА ЭКОНОМИКУ СТРАНЫ	282
Абдухамидова Мафтуна Турсунали кизи	
TEMIR YO‘L TRANSPORTI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KPI TIZIMINI QO‘LLASH.....	290
Mahmudova Dilafruz Hasanovna	
FACTORS AND METHODOLOGICAL APPROACHES INFLUENCING THE INNOVATION MANAGEMENT MECHANISM IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM.....	299
Karimov Muzaffar Abdumalik ugli	
CRM-УПРАВЛЕНИЕ В СЕТЕВЫХ СУПЕРМАРКЕТАХ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН: РОЛЬ КЛИЕНТСКИХ ДАННЫХ, ПРОГРАММ ЛОЯЛЬНОСТИ И ОМНИКАНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ	305
Юсупов Улугбек Шукруллаевич	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISHDA CRM TIZIMLARINING O‘RNI	314
Xayitaliyev Nazirjon Yunusaliyevich	
CHAKANA SAVDO KORXONALARI TA’MINOT TIZIMIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	323
Abduxalilova Laylo To‘xtasinovna	
O‘ZBEKISTONDA UY-JOY FONDINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH	333
Raimov Otamurod Xolmurotovich	

O'ZBEKISTONDA DAVLAT DASTURLARINING MOLIVAVIY IJROSINI TA'MINLASHDA MARKETINGDAN FOYDALANISH: EMPIRIK TAHLIL VA KONSEPTUAL MODEL.....	340
Primova Nigora Ikrom qizi	
HUDUDIY KICHIK SANOAT ZONALARINING SAMARADORLIGINI INTEGRALLASHGAN INDIKATORLAR TIZIMI ASOSIDA BAHOLASH	346
Jalolova Sarvinoz Ulug'bek qizi	
KIMYO SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGIGA EKOLOGIK VA INNOVATSION OMILLAR TA'SIRI	356
Akramov Bo'ribek Faxriddin o'g'li	
MINTAQADA SOG'LIQNI SAQLASH SOHASINING TUTGAN O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI.....	367
Boltayev Mag'rurbek Allayarovich	
OLIY TA'LIM MUASSASASIDA ZAMONAVIY MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS JIXATLARI.....	374
Maxmudov Faxriddin Umarovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOIYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNI BAHOLASH.....	381
Achilov Ilmurad Nematovich	
O'ZBEKISTON OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORINI BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA STRATEGIK BOSHQARUV VA INSTITUTSIONAL YONDASHUVLAR	391
Tuychieva Begoyim Voxidjon qizi	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARI MARKETING FAOLIYATIDA MOTIVATSIYA YONDASHUVLARIDAN FOYDALANISH	400
Jalilov Jamshid G'anijonovich	
INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TOURISM AND HOSPITALITY: A COMPARATIVE ANALYSIS AND ROADMAP FOR UZBEKISTAN.....	407
Safaeva Sayyora Rixsibayevna	
THE EVOLUTION AND METHODOLOGICAL INTEGRATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE USE	417
Kilichov Mukhriddin	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI STRATEGIK BOSHQARISHNING MAZMUNI, ASOSIY PRINSIPLARI VA FUNKSIONAL VAZIFALARI.....	433
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
BUXORO VILOYATI TURIZM XIZMATLARI JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	442
Jalolov Otabek Oybek o'g'li	
OLIY TA'LIMDAGI BAHOLASH TIZIMI BO'YICHA ISHONCH DARAJASINI ANIQLASH VA ISHONCH INDIKATORLARINI HISOBLASH METODLARI	451
Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li, Hakimova Gulnora Abdullo qizi	
TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARINING ROLI	459
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHIDA ZAMONAVIY AXBOROTLARNI O'RNI.....	467
Samatov Azizbek Abdulaxatovich	
MOYLI EGINLAR YETISHTIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	473
Valiyeva Aziza Anvar qizi	
THE ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL EFFICIENCY OF AGRIVOLTAIC SYSTEMS IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURAL SECTOR	481
Amonov Sardor Zamon ugli	
AMORTIZATSIYA QILINADIGAN AKTIVLAR VA ULARNI HISOBGA OLIHNING OBYEKTIV ZARURATI.....	490
Aminboyev Jaloliddin Otabek o'g'li	

DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA MARKETING JARAYONLARINI YO'LGA QO'YILGANLIK HOLATI VA RIVOJLANISH VEKTORLARI.....	500
Kurbanova Dildora Abduraxmanovna	
SANOAT KORXONALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	508
Salomova Sarvinoz Salimovna	
IJTIMOIIY-IQTISODIIY O'ZGARISHLAR SHAROITIDA CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI.....	515
Muxamedova Aziza Ravshanovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHNING IQTISODIIY-STATISTIK TAHLILIGA DOIR.....	523
Saburov Jumanazar Saliyevich	
СОВРЕМЕННАЯ МОДЕЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РЕСУРСА (HR) В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	531
Амирджанова Ситора Суннат кизи, Шаюсупова Наргиза Тургуновна, Урозбоев Хайрулла Муродбой угли, Умаров Фаёзбек Суннатилла угли	
MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI..	542
Djumanov Saitmurod Alibekovich	
TADBIRKORLIKDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASHDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH VA MENEJMENTNING O'ZARO TA'SIRI	549
Sultonboyeva Munira Baxodirovna	
CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA TOVAR ZAXIRALARINI BOSHQARISH MASALALARI	558
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
IQTISODIIYOTDA TARKIBIIY O'ZGARISHLARNING O'RNI VA AHAMIYATI	566
Ochilov Akram Odilovich, Qo'ziboyeva Nargiza Hamro qizi	
JOZIBADOR TURISTIK MAHSULOTLARNI SHAKLLANTIRISH VA SIFATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	574
Mirzabayev Jamshid Irkinovich	
OLIIY TA'LIM MUASSASALARI BOSHQARUVIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING AHAMIYATI.....	581
Gafurov Anvar Bazarbayevich	
ЗНАЧЕНИЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ В УПРАВЛЕНИИ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ	591
Тарават Абдул Салам	
INNOVATSION IQTISODIIYOT SHAROITIDA QAYTA SUG'URTALASH INSTITUTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI VA YO'NALISHLARI	603
Sherov Sanjar Radjabovich	
BANKLAR VA MARKETING SIYOSATI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	613
Boboxo'jayeva Fotima Kaxramonovna	
ВЛИЯНИЕ АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА НА ЭКОНОМИКУ СТРАНЫ	619
Абдухамидова Мафтуна Турсунали кизи	
O'ZBEKISTONDA BIZNES VA TADBIRKORLIK: HOZIRGI HOLAT VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	626
Ravshanov Azizbek Ravshanovich	
OILAVIY TADBIRKORLIKNING KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHGA TA'SIRI: NAMANGAN VILOYATI BO'YICHA KO'P OMILLI EKONOMETRIK BAHOLASH	634
Ernazarova Nilufar Nozimjonovna	
MINTAQA SANOAT TUZILMASINING STRUKTURAVIY O'ZGARISHLARI VA IQTISODIIY O'SISH DINAMIKASI TAHLILI.....	644
G'aymatova Dilafro'z G'ofurjonovna	

MINTAQADA SOG‘LIQNI SAQLASH SOHASINING TUTGAN O‘RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI

Boltayev Mag‘rurbek Allayarovich

Urganch Ranch-texnologiya universiteti o‘qituvchisi

Mustaqil izlanuvchi

E-mail: boltayev_m_a@mail.ru

Annotatsiya

Ushbu maqolada mintaqada sog‘liqni saqlash sohasining tutgan o‘rni va uni rivojlantirishning obyektiv zaruriyati tadqiq qilingan. Shuningdek, mintaqada sog‘liqni saqlash sohasining tutgan o‘rni va uni rivojlantirishning obyektiv mohiyatini samarali tadqiq qilish yuzasidan xulosalar bayon qilingan.

Kalit so‘zlar: mintaq, sog‘liqni saqlash, soha, aholi, sog‘liqni saqlash tizimi, tadqiqot.

Аннотация

В данной статье рассматривается роль сектора здравоохранения в регионе и объективный характер его развития. Также представлены выводы об эффективном изучении роли сектора здравоохранения в регионе и объективном характере его развития.

Ключевые слова: регион, здравоохранение, сектор, население, система здравоохранения, исследование.

Abstract

This article examines the role of the healthcare sector in the region and the objective nature of its development. It also presents conclusions on the effective study of the role of the healthcare sector in the region and the objective nature of its development.

Keywords: region, healthcare, sector, population, healthcare system, research.

KIRISH

Ma’lumki, sog‘liqni saqlash sohasi har qanday mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Chunki aholi salomatligi jamiyat farovonligi, mehnat unumdorligi va barqaror taraqqiyotning asosiy omillaridan biridir. Mintaqada sog‘liqni saqlash tizimining rivojlanganligi aholining umr davomiyligi, kasallanish darajasi va hayot sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois sog‘liqni saqlash sohasi ijtimoiy va strategik ahamiyatga ega soha bo‘lib hisoblanadi. Ayniqsa, bugungi kunda mintaqalarda sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish, zamonaviy tibbiy xizmatlarni joriy etish va profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Chunki sog‘liqni saqlash tizimi aholining sog‘lig‘ini saqlash, mustahkamlash va tiklashga qaratilgan tibbiy, ijtimoiy va tashkiliy tadbirlar majmuasini aks ettiradi. Mintaqaviy sog‘liqni saqlash tizimi hudud aholisi ehtiyojlarini hisobga olgan holda faoliyat yuritadi va mahalliy sharoitlarga moslashtirilgan bo‘ladi. Bu borada mintaqada sog‘liqni saqlash muassasalariga poliklinikalar, shifoxonalar, tug‘ruqxonalar, qishloq vrachlik punktlari, oilaviy poliklinikalar va ixtisoslashtirilgan markazlar kiradi. Ushbu muassasalar aholiga birlamchi, ikkilamchi va uchlamchi

tibbiy xizmat turlarini ko'rsatadi. Sog'liqni saqlash tizimining asosiy vazifalariga kasalliklarning oldini olish, erta tashxis qo'yish, sifatli davolash va rehabilitatsiya kabilar kiradi. Ayniqsa, mintaqalarda profilaktika ishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki bu orqali og'ir kasalliklarning oldi olinadi va tibbiy xarajatlar kamaytiriladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Mamlakat va uning mintaqalarida sog'liqni saqlash sohasining tutgan o'rnini aniqlash va uni rivojlantirishning obyektiv mohiyatini asoslash yuzasidan turli yo'nalishlarda tadqiqotlar olib borilgan. Xususan, ayrim tadqiqotlarda O'zbekiston Respublikasidagi sog'liqni saqlashning hozirgi holati mintaqaviy darajada tahlil qilinadi. Unga asosan sog'liqni saqlash tizimlari kasallanish, o'lim, moddiy-texnik resurslar va inson resurslari ko'rsatkichlaridan foydalangan holda tahlil qilinadi [1]. Yana bir tadqiqotlarda sog'liqni saqlash sohasida qulay mehnat sharoitlari yo'qligi va ish haqining yetarli emasligi oqibatida malakali tibbiyot xodimlarining davlatdan xususiy sog'liqni saqlash sektoriga tez ko'chib ketishiga olib kelishi tadqiq etiladi. Bu holat shifokorlar va hamshiralarning mavjudligining pasayishiga olib keladi. Bu esa o'z navbatida sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanishga va natijada aholi salomatligi ko'rsatkichlariga salbiy ta'sir ko'rsatadi [2]. Boshqa bir tadqiqotlarga ko'ra, kambag'allikni bartaraf etish sog'liqni saqlash va ta'limni yaxshilash, tengsizlikni kamaytirish va iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish, okean va o'rmonlarni himoya qilish bilan birga iqtisodiyotni rivojlantirish bilan birga bo'lishi lozimligini tan olgan holda barqaror rivojlanish maqsadlari qabul qilingan [3]. Ushbu g'oyani qo'llab-quvvatlash uchun barqaror rivojlanishning turli maqsadlari bo'yicha bir nechta nashrlar ham chop etilgan.

Aholi salomatligi masalalari hayot sifatining ko'rsatkichi va jamiyat mehnat resurslarining eng muhim mezonidir [4]. Bu orqali sog'liqni saqlash sohasini rivojlantirish asosiy maqsad sifatida qaraladi. O'zbekistonda kuzatilayotgan yuqori tug'ilishning sababi pandemiya davridan so'ng sog'liqni saqlash tizimiga e'tibor kuchaytirilganligi, hududlarda tibbiy muassasalarning kadrlar va texnologik salohiyatining yanada oshirilishi, zamonaviy davolash va jarrohlik usullari hamda amaliyotlarining mamlakatimizda keng tatbiq qilinishi natijasida aholining reproduktiv sog'lig'i yaxshilanishi, kechiktirilgan tug'ilishlarning amalga oshirilishi va ertangi kunga ishonchning oshishi bilan bog'liq bo'ladi [5].

Qishloq va shaharlarda yashovchi aholining bir xil sifatdagi tibbiy xizmatdan foydalanishi ijtimoiy adolat tamoyillarini mustahkamlaydi. Bu holatda milliy sog'liqni saqlash tadqiqot tizimlarining holati sog'liqni saqlash ehtiyojlarini rejalashtirish va ularga javob berish qobiliyatining asosiy unsuri bo'lib qaraladi [6]. Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy tizim sifatida paydo bo'lishi qayd etiladi. Butun mintaqaviy iqtisodiy kompleksdan ajralmas bo'lgan sog'liqni saqlash kichik tizimini o'z ichiga olgan alohida kichik tizimlar samaradorligi va o'ziga xos rivojlanishini baholashda tizimli, keng qamrovli va yaxlit yondashuv zarur [7]. Sog'liqni saqlashning mintaqadagi iqtisodiy roli iqtisodiyot, ijtimoiy soha va aholi farovonligining turli jihatlariga ta'siri doimiy baholanishi zarur. Ya'ni sog'liqni saqlash tizimi aholi sog'lig'ini saqlashga

imkon berib, ijtimoiy mahsuldorlik, demografiya, bandlik va investitsiyalarga ham ta'sir qiladi [8].

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotda mintaqaviy sog'liqni saqlash tizimining o'rni va uni rivojlantirish zarurati tizimli yondashuv asosida o'rganildi. Metod sifatida ilmiy adabiyotlar tahlili, normativ-huquqiy hujjatlar sharhi va mavjud statistika ma'lumotlaridan foydalanildi. Mazkur yondashuv mintaqadagi sog'liqni saqlash tizimining ijtimoiy, iqtisodiy va demografik ta'sirini chuqur tahlil qilish imkonini berdi. Tadqiqot davomida sog'liqni saqlash sohasining dolzarb muammolari aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqildi. O'rganilgan holatlar asosida mintaqaning sog'liqni saqlash infratuzilmasi, aholi salomatligi, xizmatlar sifati va mavjud resurslar o'rtasidagi bog'liqlik ochib berildi. Shuningdek, sog'liqni saqlash sohasining rivojlanishi uchun obyektiv zaruriyatni belgilovchi omillar tizimlashtirildi. Metodologiya natijalari mintaqaviy rivojlanish strategiyasini shakllantirishda ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sog'liqni saqlash sohasi aholining ijtimoiy himoyasini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Sog'lom aholi barqaror jamiyat asosi bo'lib hisoblanadi. Agar mintaqada tibbiy xizmat sifati yuqori bo'lsa, aholi o'rtasida kasallanish darajasi kamayadi va umr davomiyligi uzayadi. Sog'liqni saqlash tizimi onalik va bolalikni muhofaza qilishda alohida o'rin tutadi. Homilador ayollar va bolalar salomatligiga qaratilgan dasturlar mintaqaning demografik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bolalar o'limining kamayishi va sog'lom avlod tarbiyasi jamiyat kelajagini belgilaydi.

Shulardan kelib chiqib, sog'liqni saqlash sohasi mintaqqa iqtisodiyotiga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Sog'lom aholi mehnat bozorida faol ishtirok etadi, ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadi. Aholining tez-tez kasallanishi ishchi kuchi yo'qotilishiga, ishlab chiqarishning pasayishiga olib keladi. Shu bois sog'liqni saqlashga yo'naltirilgan investitsiyalar uzoq muddatda iqtisodiy foyda keltiradi. Mintaqada zamonaviy tibbiy muassasalar qurilishi yangi ish o'rinlari yaratadi va xizmatlar sohasini rivojlantiradi. Bundan tashqari, sog'liqni saqlash sohasi farmatsevtika, tibbiy texnika va xizmat ko'rsatish sohalarining rivojlanishiga turtki beradi. Bu esa mintaqqa iqtisodiy salohiyatini yanada oshiradi.

So'nggi yillarda mintaqalarda sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Birlamchi tibbiy xizmatni rivojlantirish, oilaviy shifokor institutini joriy etish va raqamli tibbiyot tizimlarini tatbiq etish shular jumlasiga kiradi. Zamonaviy tibbiy uskunalar bilan jihozlash, malakali tibbiyot xodimlarini tayyorlash va ularning mehnatini rag'batlantirish sog'liqni saqlash sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, chekka hududlarda tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish muhim vazifa bo'lib hisoblanadi. Profilaktik ko'riklar, emlash tadbirlari va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish orqali kasalliklarning oldini olishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mintaqalarda sogʻliqni saqlash sohasida ayrim muammolar ham mavjud. Ular qatoriga tibbiyot xodimlari yetishmasligi, moddiy-texnik bazaning eskirganligi va moliyalashtirish masalalarini kiritish mumkin. Ushbu muammolarni hal etish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish, tibbiyot xodimlarini hududlarda ishlashga ragʻbatlantirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Bu holatda aholining tibbiy madaniyatini oshirish, oʻz sogʻligʻiga masʼuliyat bilan qarashini shakllantirish orqali sogʻliqni saqlash tizimi samaradorligini oshirish mumkin.

Hozirgi globallashuv sharoitida sogʻliqni saqlash sohasi jamiyat taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri sifatida namoyon boʻlmoqda. Aholi salomatligi bevosita mamlakat va mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini belgilaydi. Shu sababli mintaqada sogʻliqni saqlash sohasini rivojlantirish tasodifiy yoki vaqtinchalik ehtiyoj emas, yaʼni obyektiv zarurat boʻlib hisoblanadi. Obyektiv mohiyat esa sogʻliqni saqlash tizimini rivojlantirishga majbur qiluvchi tabiiy, ijtimoiy, iqtisodiy va demografik omillar yigʻindisini belgilaydi. Aholi sonining oʻsishi, kasalliklar tuzilmasining oʻzgarishi, ekologik muammolar va mehnat bozorining talablari sogʻliqni saqlash sohasiga boʻlgan ehtiyojni yanada oshirmoqda.

Sogʻliqni saqlash sohasini rivojlantirish tibbiy xizmatlar sifatini oshirish, aholining tibbiy yordamdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda sogʻlom turmush tarzini shakllantirishga qaratilgan tizimli jarayondir. Mintaqaviy rivojlanish esa mahalliy sharoitlar, aholining ehtiyojlari va mavjud resurslarga asoslanadi. Sogʻliqni saqlash sohasining rivojlanishi tibbiy muassasalar tarmogʻini kengaytirish, zamonaviy tibbiy texnologiyalarni joriy etish, malakali tibbiyot xodimlarini tayyorlash hamda profilaktika va sogʻlomlashtirish tadbirlarini kuchaytirish kabi yoʻnalishlarni qamrab oladi. Mazkur jarayonlar mintaqada aholi salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi va ijtimoiy taraqqiyotning ajralmas qismi boʻlib hisoblanadi.

Demografik jarayonlar sogʻliqni saqlash sohasini rivojlantirish zaruratini yuzaga keltiruvchi asosiy omillardan biridir. Aholi sonining koʻpayishi, yosh tarkibining oʻzgarishi va urbanizatsiya jarayonlari mintaqada tibbiy xizmatlarga boʻlgan talabni oshiradi. Aholining oʻsishi esa yangi tibbiy muassasalar qurishni va mavjudlarini kengaytirishni talab qiladi. Yosh bolalar va keksalar ulushining ortishi esa pediatriya va geriatriya xizmatlarini rivojlantirishni obyektiv zaruratga aylantiradi. Onalik va bolalikni muhofaza qilish tizimini kuchaytirish mintaqaning kelajak demografik barqarorligini taʼminlaydi. Migratsiya jarayonlari ham sogʻliqni saqlash tizimiga taʼsir koʻrsatadi. Ichki va tashqi migratsiya oqimlari mintaqada epidemiologik vaziyatni murakkablashtirishi mumkin. Bu esa sogʻliqni saqlash sohasini yanada rivojlantirishni talab etadi.

Sogʻliqni saqlash sohasini rivojlantirishning ijtimoiy mohiyati aholining hayot sifatini oshirish bilan chambarchas bogʻliq. Bu holatda sogʻlom jamiyat ijtimoiy barqaror jamiyatni tashkil etadi. Aholining sogʻligʻi yomonlashgan sharoitda ijtimoiy muammolar, jumladan, mehnatga layoqatsizlik, kambagʻallik va ijtimoiy tengsizlik kuchayadi. Biroq mintaqalarda tibbiy xizmatlardan foydalanishdagi tafovutlar ijtimoiy adolatsizlikka olib kelishi mumkin. Shu sababli sogʻliqni saqlash sohasini rivojlantirish

ijtimoiy tenglikni ta'minlashning muhim vositasi bo'lib hisoblanadi. Qishloq va shahar aholisiga bir xil sifatli tibbiy xizmat ko'rsatish ijtimoiy muvozanatni mustahkamlaydi. Bundan tashqari, sog'liqni saqlash tizimi aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish orqali ijtimoiy ong va madaniyatni yuksaltiradi. Bu jarayon jamiyatning uzoq muddatli rivojlanishiga xizmat qiladi.

Sog'liqni saqlash sohasini rivojlantirishning iqtisodiy mohiyati sog'lom mehnat resurslarini shakllantirish bilan izohlanadi. Aholining sog'lig'i ishlab chiqarish samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Kasalliklar tufayli ish kunlarining yo'qotilishi mintaqa iqtisodiyotiga katta zarar yetkazadi. Sog'liqni saqlashga yo'naltirilgan investitsiyalar uzoq muddatda iqtisodiy foyda keltiradi. Sog'lom aholi kamroq tibbiy xarajat talab qiladi va mehnat bozorida faolroq ishtirok etadi. Bu esa mintaqaning raqobatbardoshligini oshiradi. Sog'liqni saqlash sohasi xizmatlar sektori sifatida iqtisodiyotning muhim tarmog'idir. Tibbiyot muassasalari, farmatsevtika va tibbiy texnologiyalar ishlab chiqarish mintaqada yangi ish o'rinlari yaratadi. Atrof-muhit holati sog'liqni saqlash sohasini rivojlantirishning yana bir obyektiv omilidir. Ekologik muammolar, havo va suvning ifloslanishi turli kasalliklarning ko'payishiga olib keladi. Bu esa tibbiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyojni oshiradi.

Shuningdek, yuqumli va surunkali kasalliklarning tarqalishi epidemiologik xavfsizlikni ta'minlash zaruratini yuzaga keltiradi. Profilaktika, emlash va sanitariya-gigiyena tadbirlarini kuchaytirish sog'liqni saqlash sohasini rivojlantirishni talab qiladi. Mintaqada epidemiologik barqarorlikni ta'minlash sog'liqni saqlash tizimining samarali faoliyat yuritishiga bevosita bog'liq.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, mintaqada sog'liqni saqlash sohasining tutgan o'rni va uni rivojlantirishning obyektiv mohiyati umumlashtirildi (1-jadval).

1-jadval.

Mintaqada sog'liqni saqlash sohasining tutgan o'rni va uni rivojlantirish mohiyati¹

Yo'nalish	Sog'liqni saqlash sohasining mintaqadagi tutgan o'rni	Uni rivojlantirishning obyektiv mohiyati
Ijtimoiy ahamiyati	Aholi salomatligini saqlash va mustahkamlash	Jamiyat barqarorligi sog'lom aholiga bog'liq
Demografik ta'siri	Onalik va bolalikni muhofaza qilish	Aholi soni o'sishi va yosh tarkibining o'zgarishi
Iqtisodiy roli	Mehnat unumdorligini oshirish	Sog'lom ishchi kuchi iqtisodiy o'sish asosi
Hududiy rivojlanish	Qishloq va shaharlar o'rtasida tibbiy xizmatlarni tenglashtirish	Hududlar o'rtasidagi ijtimoiy tafovutlarni kamaytirish zarurati
Profilaktik vazifasi	Turli kasalliklarni oldini olish	Davolashdan ko'ra oldini olish samaraliroq bo'lishi
Bandlikka ta'siri	Tibbiyot sohasida ish o'rinlari yaratish	Xizmatlar sohasi kengayishiga tabiiy ehtiyoj
Ekologik omillar	Atrof-muhit ta'siridan kelib chiqadigan kasalliklarni davolash	Sog'liqni saqlashni rivojlantirishni talab qilishi
Epidemiologik xavfsizlik	Yuqumli kasalliklarning tarqalishini nazorat qilish	Aholi zichligi va migratsiya orqali xavflarni oshirish

¹ Muallif ishlanmasi.

Yoʻnalish	Sogʻliqni saqlash sohasining mintaqadagi tutgan oʻrni	Uni rivojlantirishning obyektiv mohiyati
Ijtimoiy tenglik	Barcha aholi qatlamlariga tibbiy xizmat koʻrsatish	Ijtimoiy adolatni taʼminlash
Strategik ahamiyati	Mintaqaning uzoq muddatli rivojlanishini taʼminlash	Kelajak taraqqiyotining asosi

1-jadvalda mintaqada sogʻliqni saqlash sohasining jamiyat hayotidagi oʻrni hamda uni rivojlantirishning obyektiv zarurligi tizimli ravishda aks ettiriladi. Yaʼni unda ijtimoiy, demografik, iqtisodiy, ekologik va strategik yoʻnalishlar boʻyicha sogʻliqni saqlash sohasining ahamiyati ochib berilgan. Avvalo, sogʻliqni saqlash sohasining ijtimoiy ahamiyati jadvalda asosiy oʻrin egallaydi. Aholi salomatligi jamiyat barqarorligi va farovonligining asosi boʻlib hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, sogʻliqni saqlash tizimini rivojlantirish obyektiv zarurat sifatida aholi hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Sogʻlom jamiyatda ijtimoiy muammolar kamayib, ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi.

Onalik va bolalikni muhofaza qilish, aholi sonining oʻsishi va yosh tarkibining oʻzgarishi sogʻliqni saqlash xizmatlariga boʻlgan talabni oshiradi. Bu esa ushbu sohani rivojlantirishni tabiiy va obyektiv ehtiyojga aylantiradi. Iqtisodiy jihatdan olib qaraganda, sogʻliqni saqlash sohasi mehnat unumdorligini oshirishda muhim omil boʻlib hisoblanadi. Sogʻlom ishchi kuchi iqtisodiy oʻsishning asosi boʻlib, kasalliklar sabab ish vaqtining yoʻqotilishi iqtisodiyotga salbiy taʼsir koʻrsatadi. Shu bois, sogʻliqni saqlashga investitsiya kiritish uzoq muddatda iqtisodiy samara beradi. Hamda ushbu jadvalda ekologik va epidemiologik omillar alohida qayd etilgan. Atrof-muhit ifloslanishi va migratsiya jarayonlari turli kasalliklar xavfini oshiradi. Bu holat sogʻliqni saqlash tizimini mustahkamlashni va epidemiologik xavfsizlikni taʼminlashni taqozo etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mintaqada sogʻliqni saqlash sohasining tutgan oʻrni beqiyosdir. Ushbu soha aholining salomatligini taʼminlash, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va iqtisodiy rivojlanishga erishishda muhim omil hisoblanadi. Sogʻliqni saqlash tizimini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar mintaqaning kelajak taraqqiyotini belgilaydi. Shu bois, sogʻliqni saqlash sohasiga doimiy eʼtibor qaratish va uni yanada takomillashtirish dolzarb vazifa boʻlib qolaveradi.

Mintaqada sogʻliqni saqlash sohasini rivojlantirishning obyektiv mohiyati demografik, ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik omillar bilan belgilanadi. Ushbu sohani rivojlantirish jamiyat ehtiyojlaridan kelib chiqadigan tabiiy zarurat boʻlib, uni eʼtibordan chetda qoldirish mintaqaning barqaror rivojlanishiga salbiy taʼsir koʻrsatadi. Sogʻliqni saqlash tizimini takomillashtirish orqali aholi salomatligi yaxshilanadi, mehnat resurslari mustahkamlanadi va ijtimoiy farovonlik taʼminlanadi.

Mintaqada sogʻliqni saqlash sohasining tutgan oʻrni va uni rivojlantirishning obyektiv mohiyati oʻzaro uzviy bogʻliq ekanligini koʻrsatadi. Sogʻliqni saqlashni rivojlantirish ijtimoiy ehtiyoj, iqtisodiy manfaat va strategik maqsad sifatida namoyon

bo'lad. Shu sababli, ushbu soha mintaqaviy rivojlanish siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Набибуллаева Р.З. Особенности регионального развития сферы здравоохранения Республики Узбекистан. // Иқтисод ва молия. / Экономика и финансы, 2019, 6(126). – с. 53.
2. Медведева О.В., Меньшикова Л.И., Чвырева Н.В., Гажева А.В., Большов И.Н. Региональное общественное здоровье: оценка вклада кадровой обеспеченности здравоохранения. // Экология человека, 2021, №12. – с. 4-13.
3. Kumar M. (2024). Role of Public Health in Sustainable Development. In: Sobti, R.C. (eds) Role of Science and Technology for Sustainable Future. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-97-0710-2_25
4. Довбий И.П., Дегтеренко А.Н. Здоровье населения региона в координатах целей устойчивого развития. // Вестник ЮУрГУ, Серия «Экономика и менеджмент», 2022, Т.16, №4. – с. 42. DOI: 10.14529/em220405.
5. Ibragimova N., Shoazizov A. Kelajakda demografik jarayonlarning ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlariga ta'sirini baholash. // "Yangi O'zbekiston iqtisodiyoti: ustuvor yo'nalishlar va kelajak istiqbollari" mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiya maqolalari to'plami. // i.f.d., prof. T.Axmedovning umumiy tahriri ostida. – T.: IFMR, 2022. – 222 b.
6. Catherine M. Jones, Joëlle Sobngwi-Tambekou, Rhona M. Mijumbi, Aaron Hedquist, Clare Wenham, Justin Parkhurst. The Roles of Regional Organisations in Strengthening Health Research Systems in Africa: Activities, Gaps, and Future Perspectives. // Int. J. Health Policy Manag., 2022, 11(11). – pp. 2672-2685.
7. Калашников К.Н. Организационно-экономические факторы управления региональной системой здравоохранения [Текст]: монография. / К.Н.Калашников, А.А.Шабунова, М.Д.Дуганов. - Вологда: ИСЭРТ РАН, 2012. - с. 9.
8. <https://eee-region.ru/article/top/otraslevaya-ekonomika/zdravookhraneniye/>

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:

Ingliz tili muharriri:

Rus tili muharriri:

Musahhih:

Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li

Karimova Shirin Zoxid qizi

Sadikov Shoxrux Shuxratovich

Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, dekabr, 12-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz

Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)

Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: 9710. ГОСТ 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**